

RECHT VAN ANTWOORD

In het artikel “Onze Grondwet ligt te verstoffen in vestiairekast. Dat zegt alles.”, gepubliceerd in Het Laatste Nieuws op zaterdag 22 augustus 2020, wordt volkomen onterecht gesuggereerd dat de diensten van de Kamer een gebrek aan professionalisme tentoonspreiden bij de bewaring van de originele versie van de Grondwet. Uit naam van de diensten van de Kamer wil ik dus een aantal foute beweringen rechtzetten die te maken hebben met ons archiefbeheer. Ik ga niet in op de vraag of grotere openbaarheid al dan niet wenselijk is, aangezien dat een vraag is waarover de politieke overheid van de Kamer zich dient uit te spreken.

- Het boekdeel met de originele Grondwet van 1831 bevindt zich niet in een ‘vestiairekast’, maar in een zeer degelijke brandkast. De titel van het artikel is misleidend, wat ook uit de rest van het artikel en de foto blijkt. Toegegeven, de omgeving van de brandkast heeft niet veel decorum, maar dat heeft geen invloed op de conservatie van de Grondwet.

- De grijze, kartonnen doos die in het artikel wordt vermeld en waarin het boekdeel met de Grondwet is verpakt, is een speciale, zuurvrije doos. Dit is standaardmateriaal in de bibliotheek- en archiefwereld. Enkel de waardevolste boekdelen worden in een doos gestoken en horizontaal bewaard. De meeste boekdelen in archieven en bibliotheken staan gewoon verticaal en bloot in rekken en kasten.

- De combinatie van de brandkast en de conservatiedoos houdt het boekdeel met de originele Grondwet perfect stofvrij.

- Dhr. Sottiaux en mevr. van der Laak stellen de bewaarplaats van de Grondwet voor als een ‘begraafplaats’. In de bibliotheek- en archiefwereld is het standaardpraktijk om documenten te bewaren in gesloten kasten en gesloten magazijnen. De toegang tot deze kasten en magazijnen is strikt geregeld. Het vergt slechts gezond verstand om te begrijpen waarom dit het geval is. Het negatieve waardeoordeel dat blijkt uit de term ‘begraafplaats’ is dus ongepast.

- Er is in het artikel sprake van een ‘herontdekking’ van de bewaarplaats van de Grondwet door dhr. Sottiaux en mevr. van der Laak. In het standaardwerk voor vorsers ‘bronnen voor de studie van het hedendaagse België’ staat op aandringen van de Kamer sedert 2017 niet langer dat het origineel van de grondwet verloren is gegaan in de brand van 1883. In vorige edities was dit wel het geval.

- Het notulenregister met de originele tekst van de Grondwet is in het verleden herhaaldelijk tijdelijk tentoongesteld. Via een videofilm en een publicatie op de website is dit document ook vrij recent door de Kamer opnieuw onder de aandacht gebracht. De Kamer houdt dit document dus allerminst verborgen. Het artikel in Het Laatste Nieuws zelf getuigt daarvan. Nochtans was het oorspronkelijk niet de bedoeling om via het notulenregister de Grondwet kenbaar te maken aan het publiek. De Volksraadsleden kregen allen een persoonlijk exemplaar van de Grondwet als een gedrukt parlementair document, met de hand ondertekend door leden van het Bureau van de Volksraad. De tekst van de Grondwet werd gepubliceerd in het toenmalige officiële staatsblad, in het Frans en het Nederlands. Raadpleging van het notulenboek was dus niet nodig om kennis te nemen van onze ‘Staetswet’ van 1831.

- Dhr. Sottiaux en mevr. van der Laak verbazen zich erover dat hen werd toegestaan om het boekdeel dat de Grondwet bevat, vast te nemen zonder handschoenen. Het is inderdaad een tijdje de trend geweest in de bibliotheek- en archiefsector om handschoenen te gebruiken, maar daar is men van afgestapt. Het blijkt namelijk net het omgekeerde effect te hebben: men heeft met stoffen

handschoenen immers minder grip, wat er toe leidt dat men aan de bladen van de documenten zgn. mechanische schade toebrengt.

- Het artikel stelt dat de Grondwet is ingebonden samen met de notulen van de Volksraad van België (het Nationaal Congres). De tekst in kwestie staat in de notulen van de plenaire vergadering van 7 februari 1831 van de Volksraad, omdat de tekst tijdens die vergadering definitief werd aangenomen. De tekst maakt dus integraal deel uit van de notulen van die vergadering. De originele tekst van de Grondwet is dus niet in het notulenregister terecht gekomen door samen ingebonden te zijn met de notulen. De tekst kan ook niet verwijderd worden uit de notulen en apart worden bewaard, mocht dat de suggestie zijn.

- Dhr. Sottiaux en mevr. van der Laak menen dat binnen een termijn van dertig jaar het document onleesbaar zal zijn geworden. Ook menen ze dat er dringend aan conservatie moet worden gedaan (ze bedoelen in feite 'restauratie'). Het notulenregister in kwestie bevindt zich voor een document van die leeftijd (189 jaar ...) nochtans niet in slechte staat, wel integendeel. Wij begrijpen niet waarop ze hun inschatting baseren dat het document onleesbaar zal worden binnen dertig jaar. Het document wordt bewaard in het donker, wat het verschieten van de inkt onder invloed van licht voorkomt. Vele archieven die honderden jaren ouder zijn en op vergelijkbaar papier (lompenpapier) en met vergelijkbare inkt (vermoedelijk ijzergallusinkt) zijn geschreven, zijn nog steeds leesbaar. Het zijn eerder modernere inktsoorten en papiersoorten die de conservatoren zorgen baren. Ingrepen zoals restauraties, die op zichzelf een risico vormen voor archiefstukken, dienen te worden beperkt tot gevallen waarin dit echt nodig is.

- Er is in het artikel sprake van het tentoonstellen van de Grondwet onder glas. Het permanent tentoonstellen van documenten onder glas vormt voor deze documenten een zeer groot risico. Het voorbeeld van de *Bill of Rights*, onder glas tentoongesteld in de *National Archives* te Washington, wordt aangehaald. Het is in de archiefwereld nochtans een gekend voorbeeld van hoe overmatige aandacht voor een document dat document schade heeft toegebracht. Archiefstukken zijn nu eenmaal niet vervaardigd met het oog op permanente tentoonstelling. Een goede facsimile kan daarentegen wel een oplossing bieden.

Marc Van der Hulst
Secretaris-generaal
Kamer van volksvertegenwoordigers